

Colonizare și Identitate

Chris Kortright

Cuprins

Natura Colonizării - Imperii, Pământ și Culturi	4
Ideologia colonizării	4
Problema pământului și a resurselor	4
Identitate Colonială	6
Colonizatorul	6
Colonistul care acceptă	6
Colonistul care rezistă	7
Colonizatul	7
Imaginile și miturile coloniștilor	7
Complexul de dependență a colonizatului	7
Conflict/Relație Colonială	9
Satul Colonist	9
Satul Nativ	9
Libertate față de Despotism	10
Decolonizare	10
Revitalizare Culturală	10
Referințe Citate	12
Referințe folosite, dar nu citate	13

Cei care descopereau și cucereau alte pământuri aveau dreptul la ele, la bogățiile și la prada lor. Popoarele cucerite puteau fi tratate ca sclavi, alungate pe alte pământuri sau asimilate în societatea și instituțiile poporului cuceritor - Vine Deloria, Jr. (1983)

Stratificarea și configurația globală actuală a fost dictată în totalitate de colonizarea și cucerirea națiunilor europene. Deși colonialismul direct a luat sfârșit în mare parte, putem observa că ideologia colonialismului a persistat în identitatea oamenilor din sfera culturală generală, precum și în instituțiile de practici politice, economice și sociale. Colonizarea sau "complexul colonial" este: (1) colonizarea începe cu o intrare forțată, involuntară; (2) puterea colonizatoare modifică practic sau distruge cultura indigenă; (3) membrii grupului colonizat tind să fie guvernați de reprezentanți ai grupului dominant; și (4) sistemul de relații dominant-subordonat este susținut de o ideologie rasistă. (Marger, 2000:132) Acest proces a creat identitățile atât ale colonizatului, cât și ale colonizatorului, cu efecte patologice. A distrus atât viețile, cât și culturile celor colonizați și a implantat o cultură a distrugerii asupra tuturor locuitorilor, atât a celor colonizați, cât și a celor colonizatori. Există două motive pentru a explora patologia colonizării. În primul rând, trebuie să înțelegem crearea actualei dihotomii sociale, politice și economice cu care ne confruntăm, dar, mai important, trebuie să înțelegem problemele psihologice create de colonizare, astfel încât noi, ca oameni, să putem deconstrui actualul Leviatan în care trăim și să creăm o lume bazată pe diversitate culturală, libertate și ajutor reciproc.

Natura Colonizării - Imperii, Pământ și Culturi

Ideologia colonizării

Colonizarea se bazează pe doctrina ierarhiei și supremației culturale. Teoria colonialismului constă în dominația unui centru metropolitan care domină un teritoriu îndepărtat prin implantarea de colonii. Este vorba de stabilirea și controlul unui teritoriu, pentru o perioadă extinsă de timp, de către o putere suverană asupra unui popor subordonat și "altul", care este segregat și separat de puterea conducătoare. Caracteristicile situației coloniale includ dominația politică și juridică asupra "celeilalte" societăți, relațiile de dependență economică și politică și inegalitățile rasiale și culturale instituționalizate. Pentru a-și impune dominația, forța fizică prin raiduri, exproprierea forței de muncă și a resurselor, încarcerarea și crimele obiective; înrobirea atât a populației indigene, cât și a pământului lor este obiectivul principal al colonizării.

O altă tehnică folosită pentru a supune populația autohtonă este sacagarea modelelor culturale; aceste valori culturale sunt dezbrăcate, zdrobite și golite. Coloniștii consideră cultura lor ca fiind o cultură superioară; de obicei, este legată fie de teoriile evoluționiste culturale, fie de cele darwiniste sociale. În încercarea de a controla, de a culege beneficii economice și de a "civiliza" populațiile indigene, colonialiștii demontează culturile indigene prin impunerea propriilor culturi. Are loc o distrugere a valorilor culturale și a modului de viață. Limbile, îmbrăcămintea, tehnicile sunt definite și construite prin intermediul ideologiei și valorilor colonialistului. Instituirea sistemului colonial nu distruge cultura nativă în sine; cultura, care era cândva fluidă, vie și deschisă spre viitor, devine clasificată, definită și limitată prin interpretarea, opresiunea impusă și valorile sistemului colonialist. În acest moment, cultura nativă se întoarce împotriva membrilor săi și este folosită pentru a devaloriza și defini identitatea populației native.

Ambiția constantă și foarte justificată a acestora este de a scăpa de condiția lor de colonizați, o povară în plus într-un statut deja opresiv. În acest scop, ei se străduiesc să semene cu colonizatorul în speranța sinceră că acesta ar putea înceta să îi mai considere diferiți de el. De aici și eforturile lor de a uita trecutul, de a-și schimba obiceiurile colective și adoptarea entuziastă a limbii, culturii și obiceiurilor occidentale. (Memmi, 1965:15)

Problema pământului și a resurselor

Istoria omenirii este înrădăcinată în pământ, totul este centrat în jurul sau este legat de utilizarea pământului și a teritoriului. Acest lucru a însemnat că o mare parte din activitățile umane au gravitat în jurul teritoriului în care trăiesc și din care extrag resurse. Acest lucru a determinat unele culturi să își dorească mai mult pământ și să obțină noi teritorii; prin urmare, trebuie să aibă de-a face cu popoarele indigene de pe acel pământ. La un nivel de bază, colonialismul reprezintă dorința de a obține, de a se stabili și de a controla un teritoriu pe care o cultură nu îl deține; un teritoriu care este locuit și deținut de alte persoane. Edward Said subliniază ritmul în care Europa a dobândit pământuri la sfârșitul domniilor lor coloniale.

Luată în considerare faptul că în 1800 puterile occidentale posedau 55%, dar dețineau de fapt aproximativ 35% din suprafața pământului, iar în 1878 proporția era de 67%, adică un ritm de 83.000 de

mile pătrate pe an. Până în 1914, rata anuală a crescut la un număr uimitor de 240.000 de mile pătrate, iar Europa deținea un total de aproximativ 85% din suprafața pământului sub formă de colonii, protectorate, dependențe, dominații și state. (Said, 1993:8)

Nu doar achiziția de terenuri a fost cea care a impulsionat colonialismul, ci a existat și o dorință pentru resurse naturale și forță de muncă. Țările colonialiste aveau nevoie de materii prime pentru a-și susține economiile în creștere. Locuri precum cele două Americi și Africa ofereau resurse naturale pe care le puteau utiliza pentru producție - și totodată deschideau noi piețe pentru a-și vinde bunurile. Structurile politice ale țărilor coloniale au sprijinit atât economic, cât și militaristic înființarea și menținerea coloniilor, dar nu poate fi ignorat faptul că un procent ridicat din finanțarea coloniilor a fost asigurat de capitaliștii emergenți; europenii și-au extins puterea prin promovarea caselor de negustori și a companiilor. În colonii, precum Kenya și Mozambic, a existat o producție bazată pe plantații de export de produse de bază, cum ar fi bumbacul, ceaiul, cafeaua și zahărul. Locuri precum Africa de Sud și Zair au fost exploatare pentru minele lor de aur și diamante. Pentru economiile statelor colonialiste, resursele au fost exploatare de populațiile indigene (fie prin sclavie directă, fie prin sclavie salarială extremă).

Identitate Colonială

”Situatia colonială îi produce pe colonialiști, așa cum îi produce pe cei colonizați (Memmi, 1965:56).” Dacă dorim să analizăm modul în care colonizarea a creat identitățile atât ale colonizatului, cât și ale colonizatorului, trebuie să recunoaștem că situațiile istorice sunt create de oameni, dar oamenii sunt la rândul lor creați de aceste situații. Modul în care o persoană vede lumea, atât din punct de vedere geografic, cât și cultural, este dictat de înțelegerea sa abstractă a lumii. Deși cultura există ca o entitate tangibilă, ideologiile abstracte de comparație între culturi sunt cele care creează identități culturale situate în ierarhii sociale, economice și politice. În această lume abstractă a ideilor, colonizatorul, prin crearea ”celuilalt” care urma să fie colonizat, și-a creat propria identitate în opoziție cu cea a celui colonizat. (Said, 2000:71-74)

Colonizatorul

Colonistul care acceptă

Colonistul care fie s-a născut în colonie, fie a călătorit acolo pentru a se îmbunătăți din punct de vedere economic (adesea, cei care călătoreau și se stabileau într-o colonie proveneau din medii sărace sau din clasa muncitoare; doar în colonie aveau șansa de a face ceva cu ei înșiși) și îmbrățișa structura colonială la care avea dreptul în ochii lui era, evident, majoritatea coloniștilor. Acceptând rolul de colonizator, el a acceptat responsabilitatea și identitatea atât a sa, cât și a celor colonizați. Cu toate că cei colonizați sunt o parte interrasială și necesară din punct de vedere economic a coloniei, colonizatorul trebuie să se decida de cei colonizați și să-și apere identitatea atât intelectual, cât și fizic. El trebuie să accepte violența și sărăcia pe care le vede zilnic; este treaba lui să raționalizeze acțiunile sale și ale prietenilor coloniști, deoarece trebuie să se absolve pe sine de atrocitățile comise în numele superiorității economice și culturale.

Acest om, poate un prieten bun și un tată afectuos, care în țara sa natală (prin condiția sa socială, prin mediul familial, prin prietenii sale naturale) ar fi putut fi un democrat, va fi transformat cu siguranță într-un conservator, reacționar sau chiar fascist colonialist. El nu poate să nu aprobe discriminarea și codificarea nedreptății, va fi încântat de torturile polițienești și, dacă va fi nevoie, se va convinge de necesitatea masacrelor. (Memmi, 1965:55-56).

Contradicția stilului său de viață, chiar și cu beneficiile economice și justificările culturale, produce o daună asupra psihicului său. În adâncul lui însuși trăiește cu conștiința acțiunilor sale și oricât de mult și-ar justifica sau raționaliza comportamentul, colonistul pledează vinovat. Dar o persoană nu poate trăi cu astfel de contradicții și, astfel, colonistul își creează o identitate pentru a-și apăra acțiunile. În acest moment, el creează imaginea colonistului ca fiind un umanitar, care doar se întâmplă să obțină beneficii economice. În ochii lui, el aduce ”civilizația” la ”sălbatici”. După cum îl învață teoria evoluției sociale pe colonist; toate culturile evoluează în națiuni industriale centralizate. El ajută aceste țări ”înapoiate” să-și atingă scopul evolutiv. El le aduce o civilizație înaltă și da, există unele greutăți, dar evoluția este dură; dacă băștinașii ar înceta să se mai opună acestui proces natural și ar abandona căile lor tradiționale, ar putea învăța să trăiască în mod corect.

Colonistul care rezistă

În centrul colonizatorului se află privilegiul său, iar unii indivizi născuți sau care au călătorit în colonii s-au simțit vinovați în mod evident pentru acest privilegiu. La început, ei neagă acest privilegiu, dar atunci când acesta le este în față zilnic nu mai poate fi ignorat; în acest moment, ei încearcă să reziste, dar să facă acest lucru ar însemna să renunțe la privilegiul lor. Se află de cealaltă parte a balanței față de cei colonizați. Dacă nivelul său de trai este ridicat, este doar pentru că cei colonizați trăiesc în sărăcie. El are poziții de autoritate pentru că aceste poziții îi sunt rezervate. A refuza înseamnă fie să se retragă fizic din condiția colonială, fie să rămână acolo și să lupte pentru a le schimba.

Alegerea de a rămâne și de a lupta îl plasează pe colonizator într-o viață de contradicție; el se află acum în contradicție cu conașionalii săi și nu poate evada ușor din punct de vedere mental de la situațiile concrete și de la ideologia care alcătuiesc relațiile reale ale coloniei. Această contradicție îl lipsește de orice coerență și liniște a identității sale. El constată că una este să refuzi colonizarea, dar cu totul altceva este să-i accepți pe cei colonizați și să fii acceptat de ei, pentru că cine se poate debarasa complet de bigotism într-o țară și într-un sistem fondat pe un astfel de principiu. Oricât de autentic ar fi, rămâne o diferență fundamentală între el și cei colonizați. "Cu alte cuvinte, fie că nu-i mai recunoaște pe colonizați, fie că nu se mai recunoaște pe sine însuși (Memmi, 1965:32)." Rezistând, el ajută la nașterea unei ordini sociale care s-ar putea să nu aibă loc pentru el.

El visează la o nouă ordine socială în care cei colonizați să nu mai fie colonizați, dar nu vede o transformare a propriei sale situații și identități. În noua ordine socială armonioasă, el va continua să fie cine este, cu limba sa intactă și cu tradițiile sale culturale dominante, pentru că, deși urăște opresiunea colonizării, și el înghite teoriile Evoluției Sociale. Cu alte cuvinte, el speră să își continue identitatea în cadrul conceptelor abstracte ale culturii dominante cu o situație în care cultura dominantă nu ar exista. El cere o revoluție, dar refuză să conceapă că această revoluție ar duce la răsturnarea situației și identității sale. Este greu să îți imaginezi sau să vizualizezi propriul sfârșit, chiar dacă acesta este acela de a renaște ca altul; mai ales dacă, asemenea colonizatului, cu greu poți evalua o astfel de renaștere.

Colonizatul

Imaginile și miturile colonizaților

Pentru a justifica colonizarea unui popor, trebuie create imagini pentru ca subjugarea să aibă sens. Aceste imagini devin identitatea celor colonizați. Sunt multe imagini folosite, dar o imagine universală care a fost pusă pe seama nativilor este lenea. Această imagine este un bun exemplu al modului în care colonizatorul își justifică acțiunile. Această imagine devine scuza pentru situația colonială, deoarece fără astfel de imagini acțiunile colonizatorului ar părea șocante. Imaginea nativului leneș este un mit util pe mai multe planuri; îl ridică pe colonizator și îl umilește pe cel colonizat. Ea devine o justificare frumoasă pentru privilegiile colonizatorului. Imaginea este că cei colonizați sunt insuportabil de leneși; în schimb, colonizatorul este mereu în acțiune. Aceasta implică faptul că angajarea colonizaților nu este foarte profitabilă, justificând astfel salariile insuportabile care le sunt plătite. Afirmatia logică ar fi că colonizarea ar fi mai profitabilă dacă ar angaja muncitori experimentați, dar nu este cazul. Muncitorul calificat, provine atunci din clasa colonizatorilor; aceștia câștigă atunci de trei sau patru ori mai mult decât cei colonizați. Este mai profitabil să folosești forța de muncă a trei dintre cei colonizați și să îi plătești mai puțin decât ceea ce ar fi plătit unui singur colonizator. Prin urmare, colonialistul devine specialist, iar colonizatul devine muncitor.

Complexul de dependență a colonizatului

Teoria dependenței este atunci când statele colonizatoare exploatează regiunile colonizate pentru a-și spori propria dezvoltare și acumularea de capital. Atunci când bogăția și resursele sunt extrase din

colonie, colonistul stopează dezvoltarea sau anulează dezvoltarea trecută. Această lipsă de dezvoltare sau de modernizare este pusă pe seama celor colonizați ca fiind eșecul lor de a fi capabili să concureze cu statul colonial. Dezvoltarea care are loc este apoi distorsionată de o relație de dependență și creează probleme atât interne, cât și externe pentru comunitățile locale, creând astfel o imagine de inadecvare asupra colonizatului. Statele coloniale manipulează procesul de industrializare pentru a-și spori profiturile, subminând autonomia locală a populației indigene. Adesea, acestea controlează proviziile și resursele disponibile pentru comunitatea colonizată, forțând-o să producă culturi comerciale în loc de alimente, apoi vând alimentele la un preț umflat populației indigene. Acest lucru nu numai că îi face pe cei colonizați dependenți din punct de vedere psihologic, ci și dependenți de sistemul colonial pentru resursele de bază. Dacă mai adăugăm că mulți europeni merg în colonii pentru că acolo este posibil să se îmbogățească rapid, că, cu rare excepții, colonialul este un comerciant sau mai degrabă un traficant, vom fi înțeles psihologia omului care trezește în populația autohtonă "sentimentul de inferioritate". (Fanon, 1967:108)

Conflict/Relație Colonială

Imaginea satului de coloniști și a satului băștinaș, deși este o realitate fizică de locuire, există o distincție psihologică între cei doi, iar atunci când vedem această legătură fizică și mentală, există o înțelegere a identității. Lumea colonială este de fapt o lume maniheistă, există cea a satului nativ și cea a satului colonistului. Între aceste două lumi se află polițistul și soldatul, ei sunt adevărații funcționari și lianți ai sistemului colonial. Liniile de demarcație între aceste două lumi separate sunt baricadele, sârma ghimpată și posturile de poliție.

Satul Colonist

Satul de coloniști este puternic; este construit din piatră și oțel, iar străzile sunt acoperite cu asfalt. Orașul este luminat puternic. Străzile sunt curate, iar oamenii sunt curați. Toți sunt bine îmbrăcați și bine hrăniți. Educația este de așteptat în această lume. "Satul colonistului este un sat bine hrănit, un sat lejer; burta lui este mereu plină de lucruri bune. Satul coloniștilor este un sat al albilor, al străinilor." (Fanon, 1963:39)

Satul Nativ

Satul băștinaș, cunoscut și sub numele de mahala, getto sau rezervație, este un loc infam în întreaga colonie. Colonizații se nasc și mor acolo fără să fie luați în seamă sau să li se acorde vreo atenție. Rareori este deschis, spațiul este înghesuit și sufocant (atât din punct de vedere mental, cât și fizic). Oamenii trăiesc unii peste alții, flămânzi, subnutriți, abia îmbrăcați. Nu există aproape niciun fel de iluminat stradal, iar întunericul nu este doar o realitate fizică, ci și psihologică. Zidurile care sunt construite pentru a-i ține pe băștinași departe de satul coloniștilor îi țin, de fapt, în mizeria satului băștinașilor. Nu există nicio cale de ieșire din acest sat. Sârma ghimpată și lipsa de educație, mână în mână cu culoarea pielii, se asigură că ușile sunt închise și că cei colonizați rămân în satul lor. "Satul nativ este un sat ghemuit, un sat în genunchi, un sat care se tăvăleşte în mocirlă." (Fanon, 1963:39)

Libertate față de Despotism

”Miezul problemei constă nu doar în rezistența la natura prădătoare a actualului status quo eurocentric, ci și în conceperea unor alternative socioculturale viabile (Churchill, 1996:31).”

Decolonizare

Cea mai mare parte a teoriei decolonizării se concentrează exclusiv pe decolonizarea celor colonizați. Există un motiv necesar pentru acest lucru. Problema colonizării și a atrocităților comise de coloniști față de cei colonizați nu este cu nimic mai prejos decât un genocid cultural și fizic, dar, așa cum discută Frantz Fanon în *The Wretched of the Earth*, nu există nicio modalitate de a ne întoarce la un timp pristinic/precolonial, astfel încât singura modalitate de a schimba stratificarea lumii postcoloniale este decolonizarea. Dar această decolonizare nu poate fi doar a celor colonizați, acest proces trebuie să fie și al colonizatorilor. Alții trebuie să își deconstruiască cultura și ideologiile, deoarece stratificarea este fondată și menținută în hegemonia noastră în ceea ce privește această cultură a colonizării.

Noile relații nu sunt rezultatul unei barbarii care înlocuiește o altă barbarie, al unei striviri a omului care înlocuiește o altă strivire a omului. Ceea ce dorim noi, algerienii, este să descoperim omul din spatele colonizatorului; acest om care este în același timp organizatorul și victima unui sistem care l-a șocat și l-a redus la tăcere. În ceea ce ne privește, noi avem de mult timp sensul reabilitării omului colonizat algerian. L-am smuls pe omul algerian dintr-o opresiune veche de secole și implacabilă. Ne-am ridicat în picioare și acum mergem înainte. Cine ne poate așeza din nou în servitute? (Fanon, 1965:32)

Revitalizare Culturală

Cheia decolonizării este un act conștient de revitalizare culturală. Trebuie să existe o renaștere a culturilor demontate în timpul colonialismului. Culturile popoarelor colonizate și tradiționale trebuie să predea acestei culturi lecții din trecut. Prin aceasta nu mă refer la a învăța structura de putere eurocentrică greșelile trecutului lor, ci la predarea cunoștințelor, valorilor și stilurilor de viață tradiționale. Acest lucru înseamnă, de asemenea, returnarea pământurilor furate și crearea unor relații care să nu se bazeze pe privilegiul albilor. Într-un sens foarte real, trebuie să ne răsturnăm propria existență pentru a renaște, în sensul de care vorbește Memmi. ”Doar așa putem transcende jumătatea de mileniu de șoc cultural provocat de confruntarea cu civilizația occidentală. Când vom lăsa în urmă șocul cultural, vom fi din nou stăpâni pe propria soartă și vom putea determina singuri ce fel de viață vom duce.” (Deloria, 1999:153)

Înțelegând cunoștințele politice, economice și culturale ale culturii tradiționale, alții se pot rupe de patologia creată odată cu colonizarea și pot trăi într-o societate diversă din punct de vedere cultural; o societate în care trăim sub o nouă înțelegere culturală, în solidaritate cu cei care trăiesc în cadrul modurilor lor culturale tradiționale. ”Pot spune că eu cred că o astfel de agendă, pe care o numesc ”indigents”, poate și va atrage prieteni adevărați, aliați adevărați și va oferi alternative reale atât la marxism, cât și la capitalism. Ceea ce va rezulta, după părerea mea, este apariția unei mișcări bazate pe principiile a ceea ce se numește ”ecologie profundă”, ”tehnologie cu căi blânde”, ”anarhism” și ”balcanizare”

globală.” (Churchill, 1996:480) Această cunoaștere tradițională ne oferă o cale de ieșire din stratificarea și sărăcia, atât economică, cât și psihologică, cu care ne confruntăm în prezent. Este un punct de plecare pentru distrugerea structurilor stabilite de ideologiile coloniale și pentru crearea unei societăți bazate pe egalitate, libertate și ajutor reciproc.

Referințe Citate

- Churchill, Ward *From A Native Son*. Boston: South End Press, 1996
- Deloria, Vine Jr. and Clifford M. Lytle *American Indians, American Justice*. Austin: University of Texas Press, 1983
- Deloria, Vine Jr. *Spirit & Reason*. Colorado: Fulcrum Publishing, 1999
- Fanon, Frantz *The Wretched of the Earth*. New York: Grove Press, 1963
- Fanon, Frantz *A Dying Colonialism*. New York: Grove Press, 1965
- Fanon, Frantz *Black Skin, White Masks*. New York: Grove Press, 1967
- Marger, Martin N. *Race an Ethnic Relations 5th Edition*. Belmont: Woadsworth, 2000
- Memmi, Albert *The Colonizer and the Colonized*. Boston: Beacon Press, 1965
- Said, Edward *Culture and Imperialism*. New York: Vintage Books, 1993
- Said, Edward *The Edward Said Reader*. New York: Vintage Books, 2000

Referințe folosite, dar nu citate

- Anzaldú, Gloria *Borderlands La Frontera*. San Francisco: Aunt Lute Books, 1987
- Churchill, Ward ed. *Marrism and Native Americans*. Boston: South End Press, 1983
- Churchill, Ward *Since Predator Came*. Littleton: Aigis Publications, 1995
- Churchill, Ward *Fantasies of the Master Race*. San Francisco: City Lights Books, 1998
- Fanon, Frantz *Towards the African Revolution*. New York: Grove Press, 1967
Glendinning, Chellis *Off the Map*. Boston: Shambala, 1999
- Mbah, Sam and I.E. Igariwey *African Anarchism*. Tucson: See Sharp Press, 1997
- Mumford, Lewis *The Pentagon of Power*. New York: A Harvest Book, 1964
- Mumford, Lewis *Technics and Human Development*. New York: A Harvest Book, 1966
- Ngu'gi' *Detained*. London: Heinemann, 1981
- Watson, David *Against the Megamachine*. New York: Autonomedia, anti-copyright

Biblioteca Anarhistă

Chris Kortright
Colonizare și Identitate

Preluat în 2023 de la The Anarchist Library

ro.theanarchistlibrary.org